

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะต้องจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ และกระบวนการทางสังคม ในปัจจุบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา มีส่วนสำคัญยิ่ง ในการช่วยส่งเสริมคุณภาพของประชากร และพัฒนากำลังคนในระดับกลาง การจัดการศึกษา ด้านอาชีวศึกษา โดยเฉพาะสาขาช่างอุตสาหกรรมนั้นมีผลโดยตรงต่อการผลิตทรัพยากรกำลังคนของ ประเทศภาคอุตสาหกรรม

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดไว้เพื่อ เตรียมบุคคลให้มีอาชีพ เป็นหลักฐานในอนาคต และเพื่อช่วยผู้มีอาชีพอยู่แล้ว ให้มีความ เจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน หรือ เปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดี กว่าเดิม (วิรัช กุพทมาศ 2528 : 49) โดยมีกรมอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยจัดการศึกษาวิชาชีพ 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ (กรมอาชีวศึกษา 2524 : 4)

1. หมวดวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ งานทางด้านเกษตรกรรม พืชกรรม สัตวบาล การช่างเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร ฯลฯ
2. หมวดวิชาชีพประเภทคหกรรม ได้แก่ งานทางด้านอาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย คหกรรมศาสตร์ทั่วไป
3. หมวดวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ งานทางด้านช่างต่าง ๆ เช่น ช่างกลโรงงาน ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ฯลฯ
4. หมวดวิชาชีพประเภทพาณิชย์กรรม ได้แก่ งานทางด้านค้าขาย บัญชี เลขานุการ การตลาด ฯลฯ

5. หมวดวิชาชีพประเภทศิลปหัตถกรรม ได้แก่ งานไม้ หนังสื โลหะ งานทอ โลหะรูปพรรณ เครื่องเคลือบดินเผา ฯลฯ

ระดับการศึกษาที่กรมอาชีวศึกษารับผิดชอบประกอบด้วย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และ จัดการศึกษาในด้านการให้บริการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น (กรมอาชีวศึกษา 2527: 3)

ขณะนี้กรมอาชีวศึกษามีสถานศึกษากระจายอยู่ทั่วประเทศรวม 200 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิคและสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคจำนวน 78 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยในสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวน 40 แห่ง โรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง วิทยาลัยเกษตรกรรมและศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรม เกษตรในสังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม จำนวน 45 แห่ง* เพื่อให้สะดวกในการ จัดและบริหารงานอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาจึงได้จัดกลุ่มสถานศึกษาขึ้นตามกองเจ้าสังกัด โดยแต่ละกองจะแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ตามภาคต่าง ๆ คือ (สถิติ สมศรโย 2527: 30)

กลุ่มภาคกลาง ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตการศึกษาที่ 1.5 และ กทม.

กลุ่มภาคใต้ ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตการศึกษาที่ 2, 3 และ 4

กลุ่มภาคเหนือ ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตการศึกษาที่ 7 และ 8

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตการศึกษา ที่ 9.10

และ 11

กลุ่มภาคตะวันออก-กลาง ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตการศึกษาที่ 6 และ 12

กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง เป็นกลุ่มสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 16 วิทยาลัย ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา ในหมวดวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างไฟฟ้ากำลังเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น

*ที่มา : ฝ่ายสถิติวิจัยและประเมินผล กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคบางแห่งยังได้เปิดสอนวิชาชีพประเภท คหกรรม พณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม ด้วย โดยจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ในบางสาขาวิชา

วิทยาลัยเทคนิคซึ่งเป็นหน่วยงานระดับสถานศึกษา ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการในการให้การศึกษารวิชาชีพกับบุคคลในชาติ โดยมีบุคลากรอันได้แก่ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักการ-ภารโรง และเจ้าหน้าที่ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา โดยเฉพาะครู-อาจารย์ซึ่งถือว่าเป็นกลไกอันสำคัญที่จะทำให้ภาระกิจของสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กรมอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครู-อาจารย์ ไว้ดังนี้

1. ทำแผนการสอนหรือโครงการสอนและบันทึกการสอน
2. ทำการสอนและอบรมความรู้แก่นักเรียนนักศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตรและความต้องการของตลาดแรงงาน
3. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สนองนโยบายอาชีวศึกษาครบวงจร ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา
4. รับผิดชอบ ปกครอง ดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนนักศึกษา
5. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
6. จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ไขและเก็บรักษาเพื่อการเรียนการสอน และเครื่องอุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
7. รักษาวินัยและประพฤตินคนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน นักศึกษา
8. นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มสถานศึกษา
9. ให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ปกครอง
10. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชน ในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ
11. วิจัยและปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เน้นการประกอบอาชีพอิสระเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม
12. เสนอโครงการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

13. รายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

14. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย*

จะเห็นได้ว่าการที่จะดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาให้เจริญก้าวหน้า คุณภาพของการให้ การศึกษาจะสูงหรือต่ำเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและพฤติกรรมอันพึงปรารถนาของผู้ที่ทำหน้าที่ อยู่ ดังที่ บรรจง ชูสกุลชาติ (2529: 27) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของระบบการ อาชีวศึกษานั้น อยู่ที่บุคลากรของกรมอาชีวศึกษา บุคลากรในกรมอาชีวศึกษาจะมีคุณภาพได้มีใช้อยู่ ที่เครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สมบูรณ์แต่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่บุคลากรเหล่านั้นต้องมีคุณธรรม และจริยธรรมด้วย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าบุคลากรเหล่านั้นจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ สักเพียงใดก็ตาม หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารวิทยาลัยไม่ได้ให้ความเอาใจใส่ดูแลครู-อาจารย์ ให้เกิดความพึงพอใจในงานแล้ว ย่อมหวังไม่ได้ว่าเขาเหล่านั้นจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่ตามมาก็คือความสูญเปล่าทางการศึกษา เพราะปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มความสามารถ อันเนื่อง มาจากหย่อนสมรรถภาพ ขาดกำลังใจ และขาดความรับผิดชอบ

โดยเฉพาะครูช่างอุตสาหกรรมนั้นจะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ให้การศึกษาอบรมให้นัก เรียน มีความรู้ทางช่าง ดังนั้นครูช่างอุตสาหกรรมจึงจะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ และมีทักษะทางช่างแต่ละ สาขาทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้นั้นให้แก่ผู้เรียนจนถึงขั้นนำไป ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้ และโดยสภาพปัจจุบันครูช่างซึ่งเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ของวิทยาลัย จะต้องมีการรับผิดชอบในหน้าที่พิเศษที่วิทยาลัยมอบหมายให้ปฏิบัติ เช่น งานกิจกรรม งานอาคาร สถานที่ งานผลิตการค้า งานปกครอง งานโครงการพิเศษ ฯลฯ และจะต้องมีบทบาทในการ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอีกหลายฝ่าย ภายใต้เงื่อนไขและนโยบายจากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งในสภาพการปฏิบัติงานเช่นนี้ อาจจะทำให้เกิดผลกระทบคือความพึงพอใจในการทำงานของครู ช่างอุตสาหกรรมได้ นั่นคือความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสำคัญอย่างมากต่อผลงานที่ปรากฏ เพราะงานใดก็ตามถ้าผู้ทำมีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ ก็จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

* ที่มา : ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529.

และมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ทำงานไม่มีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ ผลเสียก็จะเกิดขึ้นแก่หน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ ซึ่งผลของความไม่พึงพอใจส่วนหนึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการขาดงานเป็นประจำ การย้ายงาน และการลาออกจากงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 241)

ดังนั้นการที่ครูช่างอุตสาหกรรมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ย่อมทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานสูง ยินดีที่จะทุ่มเทกำลังปัญญา เสียสละกำลังกาย และอุทิศเวลาเพื่องานได้ ทำให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานและส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม เหตุนี้การได้ทราบถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม จึงเป็นเรื่องสำคัญในด้านการวางแผนพัฒนาหน่วยงาน และพัฒนาบุคลากร เป็นเรื่อง que ผู้บริหารวิทยาลัยและผู้บริหารระดับสูงน่าจะให้ความสนใจ เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงการดำเนินงานของวิทยาลัย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การบริหารการอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สมพงษ์ เกษมลิน (2523: 337) ได้กล่าวไว้ว่า "การบริหารที่ดีนั้น ควรได้ทั้งงานและน้ำใจ"

ผู้วิจัย เป็นผู้หนึ่งที่ทำหน้าที่สอนในสาขาช่างอุตสาหกรรมอยู่ในกลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง ได้มีความสนใจต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมอยู่มาก เพราะครูช่างอุตสาหกรรม เหล่านั้นได้ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เป็นสถานศึกษาถึงโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีความรับผิดชอบทั้งในฐานะที่เป็นครูและเป็นช่างไปพร้อมกัน ย่อมจะมีความพึงพอใจในงานที่ทำแตกต่างไปจากครูสามัญและช่างโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการวิจัยรูปแบบของการอาชีวศึกษา สาขาอาชีวอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 101-102) ในด้านสภาพปัจจุบันของระบบบริหารอาชีวอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงาน โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์ที่สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 1,973 คน จากสถาบันผลิตบุคลากรทางด้านอาชีวอุตสาหกรรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน จากข้อคำถามที่ว่า ถ้าหากมีโอกาสเลือกอาชีพใหม่ อาจารย์สมควรใจจะอยู่ในอาชีพเดิมหรืออาชีพใหม่ มีอาจารย์ร้อยละ 38.1 ตอบว่าจะเลือกอาชีพใหม่ ขณะที่อาจารย์ร้อยละ 33.5 ตอบว่าจะอยู่ในอาชีพเดิม ร้อยละ 28.4 ตอบว่า ไม่แน่ใจ และจากข้อคำถามที่ว่าถ้าอาจารย์มีโอกาสย้ายงานใหม่ จะเลือกอยู่ที่เดิมหรือหน่วยงานใหม่ พบว่าอาจารย์ร้อยละ 46.6 ตอบว่าจะเลือกทำงานในหน่วยงานใหม่ มีเพียงร้อยละ 28.5 ที่ตอบว่าจะเลือกทำงานอยู่ที่เดิม อีกร้อยละ 24.9 ตอบว่าไม่แน่ใจ

ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สรุปว่า "จากการตอบที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพและหน่วยงานที่ทำ แสดงว่าขวัญและกำลังใจในการทำงานอาชีพอาจารย์ในสถาบันอาชีวอุตสาหกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ"

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวยังเป็นเพียงภาพรวมของครูช่างอุตสาหกรรมทั้งหมด โดยไม่ได้แยกให้เด่นชัดแต่ละสังกัด จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่า ในสภาพและบรรยากาศการปฏิบัติงานในปัจจุบันนี้ ครูช่างอุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด และมีองค์ประกอบใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมกลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูช่างอุตสาหกรรมในกลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง ซึ่งทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา ประกอบด้วย 6 สาขาวิชาช่าง คือ

- 1.1 สาขาวิชาช่างยนต์
- 1.2 สาขาวิชาช่างกลโรงงาน
- 1.3 สาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น
- 1.4 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
- 1.5 สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- 1.6 สาขาวิชาช่างก่อสร้าง

2. การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมประชากรในเขตการศึกษาที่ 1 ที่ 5 และ กรุงเทพมหานคร โดยมีสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา จำนวน 15 วิทยาลัย ยกเว้นวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ซึ่งเปิดสอนเฉพาะสาขาวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

3. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ศึกษาจากองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตามแนวคิดของ เฮิร์ซเบิร์ก และคณะ (Herzberg and other 1959: 113-119) โดยเลือกองค์ประกอบที่ครอบคลุมการปฏิบัติงานตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 10 องค์ประกอบ คือ

- 3.1.1 ความสำเร็จในการทำงาน /
- 3.1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ
- 3.1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
- 3.1.4 ความรับผิดชอบ /
- 3.1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
- 3.1.6 เงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ
- 3.1.7 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
- 3.1.8 ความมั่นคงในการทำงาน
- 3.1.9 สภาพและเงื่อนไขในการทำงาน
- 3.1.10 การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา

3.2 ตัวแปรตาม คือความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกรอบแนวคิดของ Michael Beer ซึ่งได้เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ให้สอดคล้องกับสังคมเทคโนโลยีใหม่ และใช้เป็นแบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน ที่สนองตอบความต้องการพื้นฐาน 5 ด้าน คือ (Dunathan and Saluzzi 1980: 17-19)

- 3.2.1 ความต้องการด้านความปลอดภัย
- 3.2.2 ความต้องการทางสังคม
- 3.2.3 ความต้องการเป็นอิสระ
- 3.2.4 ความต้องการ การยอมรับนับถือ

3.2.5 ความต้องการ บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ครูช่างอุตสาหกรรม หมายถึง ครู-อาจารย์ประจำที่ทำการสอนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมทั้ง 6 สาขาวิชาช่างคือ ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างไฟฟ้ากำลัง และช่างอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในระดับ ปวช. และ ปวส. ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2531

กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง หมายถึง วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาที่ 1. ที่ 5 และกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัดคือ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ ตามประกาศกรมอาชีวศึกษา ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2527 เรื่องการจัดกลุ่มสถานศึกษา

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ทัศนคติหรือความรู้สึกที่ดีของครูช่างอุตสาหกรรมต่องานที่ได้ปฏิบัติอยู่ ซึ่งเกิดจากการสนองตอบของปัจจัยหรือองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จนทำให้เกิดความพึงพอใจต่องานที่ทำ

ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่เพื่อนร่วมงาน, ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ยอมรับในความรู้ความสามารถ และให้การยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ

ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานในหน้าที่และงานพิเศษที่เหมาะสมกับความรู้และทำลายความสามารถ ตลอดจนความมีอิสระในการปฏิบัติ

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรู้ความสามารถ ความตั้งใจ และความสำนึกในหน้าที่ จนบรรลุตามเป้าหมาย

ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน หมายถึง โอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนตำแหน่ง และการพัฒนาตนเองในด้าน การศึกษาต่อ อบรม และดูงาน

เงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ หมายถึง ความเหมาะสมของรายได้ ที่ได้รับตลอดจนผลประโยชน์ เกื้อกูลในลักษณะของสวัสดิการต่าง ๆ กับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา หมายถึง ความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากบรรยากาศที่เป็นมิตร ทั้งในด้านส่วนตัว และหน้าที่การงาน

ความมั่นคงในงานที่ทำ หมายถึง ความรู้สึกของครูช่างอุตสาหกรรม ที่มีต่อคุณค่า ของงานที่ได้รับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในความมั่นคงของอาชีพ

สภาพและเงื่อนไขในการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อม บรรยากาศ และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม

การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา หมายถึง ทักษะ วิธีการ และพฤติกรรม ของผู้บังคับบัญชา ที่แสดงออกในการบังคับบัญชา และนิเทศงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบถึงความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิค นำไปพิจารณาวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานบุคคล ด้านการสร้างแรงจูงใจ เพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน ของครู-อาจารย์ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญขององค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานให้สูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครูช่างอุตสาหกรรมที่ทำการสอนใน 6 สาขาวิชาของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่ 5 และกรุงเทพมหานคร จำนวน 835 คน
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีสุ่มแบบแยกกลุ่ม (Cluster Sampling) จากครูช่างอุตสาหกรรม 6 สาขาวิชา โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 615 คน
 การสุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัย ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเทียบจำนวนเป็นอัตราส่วนของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา แล้วจับฉลากความรายชื่อของครูช่างที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยเทคนิคแต่ละแห่ง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 คนคือ
 - คนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - คนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยแปลและดัดแปลงจาก Employee Need Questionnaire ของ Michael Beer เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประเมินค่า
 - คนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับองค์ประกอบของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 10 องค์ประกอบ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยขอความร่วมมือจากสถานศึกษาให้ช่วยแจกและรวบรวมส่งกลับคืนในวิธีเดียวกัน
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ
 - 5.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social

Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับชั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับชั้นคอนของการ เสนอข้อมูล โดยแบ่ง เป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการ เสนอรายงานวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย.. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ลำดับชั้นการ เสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม แสดงรายชื่อหนังสือและเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วยตัวอย่างแบบสอบถามและอื่น ๆ